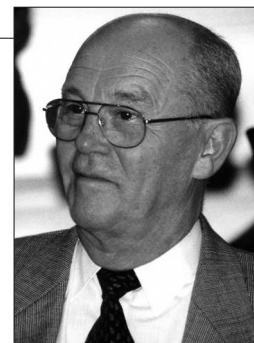

A radiológia izotópja

Csernay László professzor portréja

Nem tudok visszaemlékezni pontosan az első találkozásra Csernay professzorral – hol, mikor, milyen körülmények között történt; feltehetőleg nagyon régen, talán az én szegedi egyetemi éveim alatt –, azonban mindig energikus, karakterisztikus alakként tűnik fel előttem, akin az idő semmit sem változtatott. A portré megírásának gondolata régen foglalkoztatott, és hogy csak most született meg, nem csupán rajtam múlt: most sikerült kicsikarni tőle olyan adatokat, amelyek alapján ezt az írást összeállíthattam.

Csernay László Székesfehérváron született 1931-ben. Nyolcéves korában a család a felvidéki Losoncra költözött, ahonnan 1945-ben kiutasították őket, s mindenüket elveszítve jöttek vissza Budapestre, majd Székesfehérvárra. Középiskoláit a cisztercita rendi gimnáziumban kezdte, majd az államosítás után „állami” gimnáziumban érettségizett.

A kellemesen eltöltött diákévek során a sport, a kosárlabda és az atlétika is szerepet játszott életében, kosárlabdacsapatuk az NB I-ben szerepelt, s mint rövidtávfutó atléta is sikeres volt. Még az érettségi előtt, egyik barátja hatására választotta az orvosi egyetemet, bár a választás nehéz volt, mert a zene, a karmesteri és újságírói pálya sem állt távol érdeklődésétől.

Annak ellenére, hogy káderlapján több „sötét folt” szerepelt, kitűnő érettségivel vették föl a szegedi egyetemre, s családjával együtt Szegedre költöztek, ahol igen szerény anyagi körülmények között éltek évekig. A második egyetemi év végén „a marxizmust hülyeség tanulni” provokatív megjegyzés ugyan elkerüli, mégis kizárják az egyetemről. Faluvillamosítási segédmunkás lesz, majd a következő tanév elején sikeres fellebbezést követően,

nagy szerencsével megáldva folytathatja tanulmányait.

Diákköri munkát végez az élettani intézetben, majd az I. Belgyógyászati Klinikán, és 1956-ban summa cum laude minősítéssel kap diplomát. Nagy belgyógyász egyéniségek mellett (id. és ifj. Hetényi, Rák Kálmán, Julesz Miklós, Varró Vince) tanulhatott, eredményesen képezhette magát, így az I. Belgyógyászati Klinikán végigjárta a ranglétrát gyakornoktól a docensi címig (1957–1976).

Intenzív tudományos munkát folytatott, majd rangos külföldi ösztöndíj és eredményes kísérletes munkák után a vékonybélkeringés szabályozása témakörből sikeresen védte meg kandidátusi értekezését 1969-ben. Ekkor már egyre inkább az izotópdiagnosztikára terelődött figyelme, és az elméleti kutatási eredményeket rövidesen a gyakorlatba is átültette. A Gamma Művek orvosi főtanácsadójaként ugyanis lehetősége adódott a gyártásra tervezett műszerek kipróbálására, használatára. Tevékenységének elismeréseként 1976-ban kinevezték intézetvezető egyetemi tanárnak a SZOTE Központi Izotópdiagnosztikai Laboratóriumának élére. Ezt a pozíciót 1996-ig, 20 éven keresztül nagy felelősséggel, eredményesen töltötte be.

A Gamma Művekkel való együttműködés eredményeként munkatársaival számos sikeres szoftverfejlesztést végeztek (SEGAMS). Munkájának elismeréseképpen 1975-ben Érdemes orvos, 1986-ban Kiváló orvos címet kapott. Az egyetemi vezetésben is egyre inkább figyelembe vették tevékenységét, és az egyetem tudományos bizottságának elnökévé nevezték ki, majd 1987-ben tudományos rektorhelyettes lett. Közben 1985-ben sikeresen megvédte akadémiai doktori disszertációját „A szá-

mítógépek alkalmazása a nukleáris medicinában” címmel.

A nemzetközi elismerések sem maradtak el; 1987 augusztusában, Budapesten, először a szocialista országok közül, az Európai Társaság elnökeként megszervezte az Európai Nukleáris Medicina kongresszust, 3600 résztvevővel. Rektorhelyettesi beosztását kihasználva az egyetemen számos új létesítmény megépítését sikerült elérnie. Ezek közé tartozott a kísérleti kisállatok számára létrehozott ház is, amelynek hiánya addig gátolta az eredményes kutatómunka végzését. Az egyetemi vezetés tagjaival való összeütközései köztudottak voltak, nem mindenkinek tetszett például közismert mondanása: „Mi az egyetem? Maszek pecsenyesütők laza szövetsége!”

A 80-as évek végén kialakult politikai változások eredményeképpen Szegeden is megalakult a Magyar Orvosi Kamara, és első Csongrád megyei elnökének Csernay Lászlót választották meg.

Újabb feladatot kapott 1992-ben: az egyetem vezetése megbízta a radiológiai klinika igazgatói feladatainak ellátásával is. Ebben szerepet játszott az, hogy a rendszerváltást követően „közéleti” csaták zajlottak az egyetem vezetésén belül, ezért több vezető tanár, így Vadon Gábor radiológus professzor is távozott Szegedről. Az egyéves megbízásból öt és fél év lett, ami alapvető változást hozott a radiológiai klinika életében. 1993-ban ugyanis Szegedre települt egy magáncég: az International Medical Center (IMC). Ebben Csernay professzornak jelentős szerepe volt. A cég orvos igazgatójaként tevékenykedett 2004-ig, és főtanácsadójaként jelenleg is alkalmazásban van.

Tevékenysége során számos fejlesztést valósított meg, amelyek közül kiemelkedő az egyetemi PACS-rendszer kialakítása. A radiológiai gyakorlati okta-

tást számítógépes bázisra helyezték, és olyan oktatóhelyiséget hoztak létre, ahol egy távoli szerverről három monitoron tudták elemezni a képeket.

Elévülhetetlen érdemeket szerzett a JATE Fizikai Doktori Iskoláján belül egy alprogram kialakításában, amely lehetőséget adott a radiológusoknak a PhD tudományos fokozat megszerzésére. Ez az egyetlen lehetőség (ma is), amelynek keretében a radiológusok PhD-fokozatot szerezhettek.

Csernay professzor 2002-től a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvosi Karának emeritus professzoraként továbbra is szervezte a Doktori Iskolával kapcsolatos teendőket, a napi tudományos tevékenységtől azonban egyre inkább visszavonult. Felszabadult idejét ma már hobbijainak szenteli, amelyek közül közismert az operák iránti rajongása, elméleti tudása és gyakorlati érzéke az operairodalom területén. Az Operaélet című folyóirat szerkesztőbizottságának kezdettől fogva egyetlen vidéki tagja.

Csernay László életútjáról összefoglalásként elmondható, hogy mind az oktatásban, mind a kutatásban magyar és nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő eredményeket ért el, amit fémjelez lektorált folyóiratokban megjelent 301 in extenso közleménye (impaktfaktor: 78,256), 96 könyve, illetve könyvfejezete (CD-ROM, egyéb tanulmányok), valamint 271 idézhető absztraktja (IF: 278,856).

Tevékenységét elismerték a mindenkori vezető szervek, hiszen nem szűkölködött a pozíciókban és kitüntetésekben: 1974-től 2005-ig mintegy 20 szakmai és közéleti kitüntetést kapott, beleértve a Köztársasági Érdemrend középkeresztjét is.

Kívánjuk, hogy aktivitása a továbbiakban is a régi maradjon, és tanácsokért bármikor fordulhassunk hozzá a jövőben is!

dr. Lombay Béla

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS ALAPÍTVÁNYI 1%-ÉRT

A Magyar Radiológusok Társasága Gyermekradiológiai Szekciója ezúton mond köszönetet azoknak a tagoknak, akik adójuk 1%-át „Az Alapítvány a Magyar Gyermekradiológiáért” alapítványra fizették be 2008-ban.